

Pataki Diák

A Pataki Diákok Szövetsége hírlevele

III. évf 2. szám - IV. évf. 1. szám

2003.december-2004. január

A tartalomból:

*Szervezeti hírek, tisztújítás - III. Pataki Diákok Emléknapja,
75. alapítási évfordulós ünnepek - Emlékezések - Felhívások*

Újra Diáknapok!

A Pataki Diákok Szövetsége

az egykori Diáknapok hangulatát idézve

2004. április 24-25-én Sárospatakon

megrendezi a

Pataki Diákok Fesztiválját.

A részletes program március elejétől olvasható a
www.patakidiak.hu és www.padisiz.hu honlapon.

A tervezéshez várjuk az öregdiákok javaslatait!

Kérjük, az ötleteket Király Botondnak küldjétek:

bottyba@westel900.net

Szervezeti hírek, tisztújítás

2003. június 28-án és november 8-án Sárospatakon tisztújító közgyűlést tartott a Pataki Diákok Szövetsége. A júniusi ülésen a résztvevők elnökjelölti program alapján megválasztották a szövetség elnökét és választmányi tagjait. A novemberi ülésen került sor a szövetség ügyvezető alelnökének, valamint igazgatósági tagjainak megválasztására. Ugyancsak november 8-án tartotta alakuló ülését az új választmány és megválasztotta saját elnökét.

A tisztújítást megelőzően a választmány 2003. május 24-én Bolvári-Takács Gábor ügyvezető elnök előterjesztésében megvitatta a szövetség jövőbeni működésére és szervezeti rendjére vonatkozó előterjesztést. Ez alapján júniusban a közgyűlés módosította és egységes szerkezetbe foglalta a PADISZ alapszabályát (szövege a www.padisz.hu honlapon olvasható).

Az új rend szerint a szövetség munkáját az *elnök* irányítja, öt évre választott, a közgyűlésnek felelős tisztségviselőként. Általános helyettese az *ügyvezető alelnök*, akit

a közgyűlés választ, ugyancsak öt évre. Új vezetési szint az *igazgatóság*, amely a szövetség végrehajtó és ügyintéző szerve. Az igazgatóság a szövetség elnökéből, ügyvezető alelnökéből, valamint a közgyűlés által legfeljebb öt (most három) évre megválasztott igazgatósági tagokból áll. A *választmány* a jövőben a PADISZ konzultatív testületként működik, tanácsaival, véleményével segíti a szövetség munkáját, tagjait a közgyűlés a pataki diákmozgalomban tapasztalatokkal rendelkező személyek közül öt év időtartamra választja.

Az alapszabály módosítás nem érintette a *tiszteletbeli társelnököket* és a *felügyelő bizottságot*.

További szervezeti hír, hogy a közgyűlés júniusban elfogadta a 2002. évi közhasznúsági jelentést (amely ugyancsak olvasható a www.padisz.hu honlapon), valamint a 2003. évi költségvetést. Tizenhatról tizenötre csökkent a PADISZ tagszervezeteinek száma: a Sárospataki Nyári Anyanyelvi Kollégium Egyesület megszűnt, így a közgyűlés a tagnévsorból törölte.

A Pataki Diákok Szövetsége vezetői

elnök: Dr. Bolvári-Takács Gábor, a Matáv Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója, Budapest

tiszteletbeli társelnökök:

Dr. Benke László, a Pataki Diákok Baráti Társasága (Miskolc) elnöke

Darányi Lajos, a Sárospataki Diákok Debreceni Egyesülete elnöke

Kálmán Lajos, a Pataki Öregdiákok Ózdi Köre elnöke

Takács Miklós, a Sárospataki Diákok Baráti Köre (Nyíregyháza) elnöke

Újszászy Kálmán, a Sárospataki Diákok Budapesti Egyesülete elnöke

ügyvezető alelnök: Dr. Komáromi Éva, Sárospatak város jegyzője az igazgatóság tagjai:

programokért felelős igazgatósági tag: Csatlósné Komáromi Katalin, A Művelődés Háza igazgatója, Sárospatak

adminisztratív ügyekért felelős igazgatósági tag: Erdős Tamás térségfejlesztési menedzser, önkormányzati képviselő, Sárospatak

kormányzati kapcsolatokért felelős igazgatósági tag: Dr. Galik Gábor, a Miniszterelnöki Hivatal főosztályvezető-helyettese, Budapest

belső kommunikációért és adatbázisért felelős igazgatósági tag: Király Botond külkereskedelmi ügyintéző, Budapest

pénzügyekért felelős igazgatósági tag: Szendrey Evelin, a PriceWaterhouse Coopers menedzsere, Budapest

a felügyelő bizottság elnöke: Dr. Soós Gyula egyetemi tanár, tagjai: **Kiss József** főmérnök és **Zelnik Csaba Ákos** közgazdász.

A Választmány elnöke Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó, a Sárospataki református Kollégium Gimnáziumának igazgatóhelyettese

A Választmány tagjai a PADISZ öt tiszteletbeli társelnöke, valamint dr. Csorba Sándor egyetemi tanár, Dobay Béla gimnáziumi tanár, Donkó József oktatásügyi referens, Fehér József múzeumigazgató, Földházi István ny. igazgató-helyettes, dr. Földy Ferenc főiskolai tanár, dr. Höresik Richárd egyetemi tanár, egy.képviselő, dr. Gabnayné Magda Ágnes tanár, Jósvainé dr. Dankó Katalin múzeumigazgató, dr. Karasszon Dénes, az állatorvostudomány doktora, Király Zoltán költő, műfordító, dr. Koncz Gábor közgazdász, Laczkó Gabriella lelkész, adattár igazgató, dr. Mészáros István állatorvos, dr. Nagy Béla tanár, dr. Nagy-Bozsoky József főorvos, Sipos István ny. gimnáziumi tanár, a PADISZ tb. tagja, Szabó Csaba tanár, kulturális diplomata, dr. Szathmáry Béla bíró, Száz Béla lelkész és dr. Tukacs Béla, a PADISZ tb. tagja.

(Az új tisztségviselők életrajzi adatai a www.padis.hu honlapon olvashatók.)

III. Pataki Diákok Emléknapja - 75. alapítási évfordulós ünnepségek

Az idei Emléknap a PADISZ jogelődje, a Pataki Diákok Országos Szövetsége megalakulásának 75. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi év keretében, annak mintegy fénypontjaként valósult meg. 1928. október 6-án ugyanis ünne-

pi eseménynek adott otthont a Sárospataki Református Főiskola imaterme. Díszközgyűlés keretében másfélszáz résztvevő kimondta a Pataki Diákok Országos Szövetsége megalakulását. A szervezet elnökévé Kazinczy Gábor kú-

riai bírót, főtitkárává Novák Sándor gimnáziumi tanárt választották. A következő évek során a PADOSZ komoly szervező és anyagi erőforrás-gyűjtő munkát végzett, amelyből szobrok, emléktáblák létesültek, kiadványok jelentek meg, ösztöndíjas diákok tanulhattak. Mindez 1931-ben tetőzött, a Kollégium fennállásának 400 éves évfordulójára szervezett ünnepségeken. A szövetség élen járt az öregdiákok politikai érdekérvényesítő képességének kiaknázásában: a kollégiummal és az egyházkerülettel közös lobbizások jelentősen hozzájárultak az iskola harmincas évekbeli fellendüléséhez.

Az évforduló emlékére a mostani rendezvénysorozat első programjaként *2003. október 6-án kiállítás* nyílt a Református Kollégium Repozitóriumában *Hornyák Pál* művésztanár - festő, volt pataki diák alkotásaiból. A megnyitó beszédét Ecsedi Zoltán gimnáziumi tanár tartotta, köszöntőt mondott Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó, a SRK Gimnáziumának igazgatóhelyettese. A tárlat november 2-áig volt látogatható.

November 7-én került sor a Magyar Comenius Társaság, a ME

Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar és a PADISZ közös *tudományos felolvasóülésére* a képző épületében. A 30-40 főnyi hallgatóság előtt a PADISZ részéről dr. Bolvári-Takács Gábor "Adatok a pataki öregdiák-mozgalom történetéhez" címmel, dr. Szathmáry Béla "Mi van a pataki tarisznyában?" címmel tartott sikeres előadást. Ezek szövege olvasható lesz a Sárospataki Pedagógiai Füzetek, illetve a Zempléni Múzsza jövő évi számaiban.

November 8-án délelőtt A Művelődés Háza adott otthont a Pataki Diákok Országos Szövetsége megalakulásának 75. évfordulója alkalmából rendezett *Díszközgyűlésnek*. A több mint hatvan résztvevő néma felállással emlékezett a PADISZ nemrég elhunyt tiszteletbeli tagjaira, Kődöböcz József-re és Palumby Gyulára. Az elnöki köszöntő és az új tisztségviselők bemutatása után a jelenlévők nagy figyelemmel hallgatták dr. Karasszon Dénes "Sárospatak jelentősége Európa művelődésének történetében" című ünnepi beszédét. (Ennek szövegét a Zempléni Múzsza c. folyóirat 2004. évi első száma közli.) A beszéd előtt és után rövid prózarészletek hangzot-

tak el: Pajzu Anita II. éves teológus Cs. Szabó László "Őszi napok Patakon" c. művéből, Gyöngyössi Szabolcs IV. éves teológus Újszászy Kálmán "A pataki diák lelki arca" c. művéből olvasott fel részleteket. (Ezt lapunkban közöljük.) Az irodalmi műsort Laczkó Gabriella állította össze. Az emléknep résztvevői A Művelődés Háza emeleti folyosóján elhangzott pohárköszöntő és az állófogadás után az Iskolakertben tisztelegtek a *Pataki Diákság Emlékoszlója* előtt. Délután került sor a pataki öregdiákmozgalom történetéről szóló *emlékkiállítás* megnyitására a Református Kollégium Repozi-tóriumában. Bevezetőt mondott Pocsainé Eperjesi Eszter múzeumigazgató, a kiállítás rendezője. A fényképeket, dokumentumokat, kiadványokat, tárgyakat bemutató tárlat február végéig látogatható.

A III. Pataki Diákok Emléknepje nagy érdeklődés és sajtónyilvánosság előtt zajlott. Több újságcikk, tévéinterjú foglalkozott a programmal, a Duna TV az évforduló kapcsán riportfilmet forgatott. Gombos Levente István (Levi Fotó) és Törő Gábor jóvoltából a www.sarospatak.net honlapon már másnap láthatók és olvashatók voltak az ünnepi eseményekről készült fotók és szövegrészletek.

A 75. alapítási évforduló alkalmából rendezett ünnepségsorozathoz dr. Hiller István, a nemzeti kulturális örökség minisztere a Nemzeti Kulturális Alapprogram miniszteri keretéből jelentős támogatást nyújtott, amit e helyütt is megköszönünk.

Az Emléknep programjainak megszervezésében Erdős Tamás, Laczkó Gabriella, Pocsainé Eperjesi Eszter és Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó közreműködött.

Huszár István: Búcsú Kődöböcz Józseftől

2003. június 13-án, életének 90. évében elhunyt Kődöböcz József ny. főiskolai tanár, a Comenius Tanítóképző Főiskola volt főigazgató-helyettese, a Magyar Comenius Társaság és a Pataki Diákok Sárospataki Baráti Köre

elnöke, a PADISZ tiszteletbeli tagja, Sárospatak díszpolgára. A sárospataki református temetőben június 22-én kísértük utolsó útjára. Az alábbiakban az egykori tanítvány, Huszár István volt miniszterelnök-helyettes, a PADISZ tisz-

teletbeli tagja búcsúbeszédét közöljük. A temetésen elhangzott beszédek a Sárospataki Pedagógiai Füzetek idén megjelent 22. számában olvashatók.

Hőn szeretett Tanár Úr, kedves Jóska Bátyánk!

Tanítványaid sokezres tábora nevében – az országból és határainkon túlról – búcsúzom Tőled.

Szívszaggató fájdalom mardos bennünket távozásod hírére. Tudom, gyarló minden kísérlet, amely e döbbenetes napokban személyiségedet híven méltatni, értékeidet Hozzád méltóan összefoglalni, felidézni képes volna. Távozásoddal újabb árvaság szakadt ránk. Jó volt tudni, hogy Te vagy, hogy Hozzád mindig fordulhatunk, Te megértően meghallgatsz. Ifjú diákokként, akiket rettentenek az élet rejtelmek, segítéssel eligazodni. Internátusi nevelőtanárként, bölcs, nagy tudású oktatóként, felnőtt életünkben pedig ragaszkodó, segítő barátként voltál velünk, s mi örökké hálásak vagyunk, hogy mellettünk voltál.

Milyen sokan vagyunk, akik példaképünknek tekintettünk s tekin-tünk életünk végéig! Akik tudjuk, hogy gyermekeinket, unokáinkat,

diákjainkat a Te tanításod szelle-mében kell nevelnünk. Iránytű, etalon voltál és vagy nekünk! Szeretetre, megértésre, a felvállalt ügy hű képviselőjére, szolgálatra tanítottál.

Életutadat többen felidéztek. Mi is sokszor és sokféleképpen vallottunk Rólad szűkebb körben és nagyobb nyilvánosság előtt. Elég utalni a „Volt egyszer egy osztály” című Általad szerkesztett és tanítványaid egy csoportja által írt kötetre. Nagy tudásod, sokoldalú és magas műveltséged lenyűgöző volt, bárhol léptél is fel, bármely témában írtál. Szigorú, magas mércét állítottál fel – elsősorban önmagadnak. A sekélyességet nem tudtad elviselni. Minden mondatod, kijelentésed mögött tudományos megalapozottság, tényszerű bizonyíték és mély meggyőződés állt. Minden mondatodra figyelni kellett, de beszédes mosolyodra, kedves tekintetedre nem különben, és kezed egy-egy gesztusára is. Tévedéseinket nem hagytad szó nélkül. Gyakori tévedésünkre mutattál rá, hogy mondat a helyes választ, szerényen, halkán, sohasem sértően, megalázóan. Mint mindig, mindenben: tapintattal, szeretettel. S ezek a

helyesbítő mondataid igazán megragadtak bennünk, soha nem felejtettük. Személyes emlékeket is idézhetnék. Tanárként nem ismered a parancsoló mondatot, a felkiáltójelet. Csak önmagad számára, de ott aztán igazán.

És mennyit dolgoztál! Könyvtárnyi művet írtál. A méltatlanul elfelejtett, nagyszerű pedagógusok életútját, máig szóló és jövőbe mutató tanításait kikutattad, igazi értékeket mentettél meg, s hasznosítható tanulságokat fogalmaztál számunkra. Külön szólhatnék Comenius-kutatásaidról. Alig két hete kaptuk utolsó írásodat, amelyben a Társaság elnökeként tájékoztatsz az elmúlt esztendőben végzett munkáról, és már most invitálsz az őszi felolvasóülésre, vázolja programját. A Társaság életetője voltál. Pedagógiai, pedagógiatörténeti kutatásaid, publikációid forrásértékűek, az egész magyar szakirodalom nélkülözhetetlen kincsei, de a nemzetközi irodalom remekei is egy időben. Ismétlem: sokat, nagyon sokat dolgoztál, de a kapkodás idegen volt Tőled. Nyugalmat, megfontoltságot árasztottál. Béke honolt körülöttem.

Alig több mint egy fél éve, hogy

egy másik tanítványoddal együtt, nem egyeztetett időpontban, lakásodon meglátogattunk. Sűrű bocsánatkérések közepette léptünk be Hozzátok, s kedves feleségeddel együtt olyan szeretettel fogadtatok bennünket, mintha csak ránk vártatok volna. A közvetlen, meghitt, szeretetteljes beszélgetés soha nem felejttem el. S ahogy a családról, a városról, az egykori iskoládról, az újdonságokról, az új sikereikről beszéltél, példaértékű volt számunkra. A szerény, kedves beszélgetésben érezni kellett, lehetett emberi nagyságot.

S még valamit nem hallgathatok el. Életünk egy-egy nehéz szakaszában, a már-már holtpontra jutó mélyponton, a megélt idő csapdái között vergődve, fájdalmainkban, csalódásainkban mindig volt egy-egy megértő, vigasztaló szavad, biztatásod, rövid de remekbeszabott leveled, hogy a kátyúból ki tudjunk mozdulni. Csodás ember, szívbéli segítőtárs voltál nagy bajunkban is.

De borzalom, hogy most úgy beszélek Hozzád, hogy nem válsz, hogy nem Veled csak Rólad beszélek. S ez már mindig így lesz?

Búcsúzom, nyugodj békében!

Sipos István: Emlékezés Palumby Gyulára

2003. november 6-án eltávozott közülünk Palumby Gyula ny. gimnázium igazgató, a Sárospataki Református Főiskola egykori tanára, a Humán Internátus volt igazgatója, a Pataki Diákok Baráti Társasága Miskolci Csoportja alapító és örökös tiszteletbeli elnöke, a PADISZ tiszteletbeli tagja. Palumby Gyula tanár úr 1912-ben született, 1930-ban érettségizett Sárospatakon. Az egyetlen történelem-latin-vallásstanári oklevelet szerzett, s visszatérve Patakra 1952-ig a gimnáziumban tanított. Az államosításkor a diósgyőri Kilián Gimnáziumba távozott, ahol igazgatóhelyettes, majd igazgató lett.

A www.sarospatak.net honlapon egykori diákja, Sipos István ny. gimnáziumi tanár, a PADISZ tiszteletbeli tagja emlékezik rá. E szövegből közlünk részleteket.

Pálffy János írta az 1850-es években Erdélyi Jánosról: „Erdélyi egyike azon nagyon kevés számú, becsületes, eszes, józan felfogású férfiaknak, tele kedéllyel, minőket az Isten csak jókedvében teremt néha.” Ezt a mondatot Palumby

Gyuláról is el lehetett volna mondani.

Egyáltalán nem egy „klasszikus” tanár-típus volt. Messze megelőzte korát mind a tanár – diák kapcsolatban, mind a különböző tevékenységek szervezésében. Mai szóhasználattal azt mondhatnánk Róla, hogy kiváló menedzser is volt. Mert más is volt: internátusigazgató, szaktanár, osztályfőnök. Mindig „Gyula bátyám”-nak szólítottuk, még véletlenül sem „tanár úr”-nak. Ennek ellenére soha nem próbált „haverkodni” vele senki. Olyan tekintély biztosított számára a szaktudása, a megjelenése, a beszédkézsége, hogy eszünkbe sem jutott tiszteletlenül viselkedni vele szemben. Pedig hajlandó volt mindenkivel vitatkozni, csak tudni kellett érvelni állításunk mellett. Ha valaki nem készült, és felszólította, nem kellett kimenni az asztalhoz – mert mindig ott feleltünk, szemben az osztállyal –, csak a kezünkkel intettünk a helyünkről, hogy nem készültünk. Ő minden kommentár nélkül beírta az elégtelent, amit ki is lehetett javítani. Noteszt soha nem használt, az osztályzatokat

egy papírlapra írta. Ezeket a papírokat minden negyedév végén az osztály szeme előtt meggyújtotta és elégette, jelezve azt, hogy a következő negyedévben majdnem tiszta lappal kezdhetünk. A következő papírlapra csak az addigi feleletek alapján kialakított egyetlen jegyet írta be a nevek után. Nekünk ez az égetés igen nagy örömet jelentett, éppen ezért nagyon jó lélektani „húzásnak” bizonyult. Senkit nem érdekelt az, hogy a papírról esetleg másolat is készíthetett. Soha nem láttam azt, hogy egy diákcsinny miatt megharagudott volna. Egyszer egy április elseje alkalmából a padosorokat 180 fokkal elfordítottuk, az asztalt is elvittük a terem hátsó végébe, a táblát leakasztottuk, és az egyik keskenyebbik szélét az asztalra tettük, a másikat a falhoz támasztottuk. Már előre kuncogtunk, hogy ezen a „jó tréfán” az osztályfőnökünk mennyire meg fog lepődni! Ő bejött, nem szólt semmit, és mintha semmi változás nem történt volna, hátrament az asztalhoz és feleltetett. Mi lepődtünk meg, hogy a mi gondosan előkészített akciónkat ilyen közömbösen vette tudomásul.

A tankönyvet nem tartotta első számú munkaeszköznek, Vázlatai

alapján könnyen fel tudtuk idézni a tananyagot. Órák végén a magyarázat után, a vázlat használatával már lehetett jegyre felelni. A vázlatok tömörek voltak, és pontokba szedte a tartalmát Gyula bátyánk. A nyelvezete pedig megnyerte a diákság ízlését. Nagyon szerette a kirándulásokat, a vidámságot. Kirándulások alkalmával mindig kitézte a szíve fölé a Kollégium 400 éves évfordulójára kiadott emlékérmét, amely egyik oldalán egy angyalt, a másik oldalán pedig a kollégium épületét ábrázolta. Szalagja piros-kék színű volt.

A harmadik osztály után megvált tőlünk. A gimnáziumot államosították, Ő pedig Diósgyőrbe került. Bár ott is hamar megszerették, és megismerték kiváló képességeit, de soha nem feledte el Sárospatakot. Azt mondták Róla Miskolcon, hogy Ő az az ember, aki Hruscsovtól a pápáig mindenkivel szót tud érteni. Azt hiszem, ez a vélemény egy tanár számára nagy elismerés, hiszen munkájának nagyon fontos része az, hogy a legkülönbözőbb embertípusokkal kapcsolatot teremtsen. Büszkék vagyunk arra, hogy tanárunk és osztályfőnökünk volt.

Földy Ferenc: In memoriam Csajka Imre

2003. július 7-én elhunyt dr. Csajka Imre testnevelő tanár, sporttörténész, főiskolai docens. A sárospataki Rákóczi Gimnázium és a ME Comenius Tanítóképző Főiskola Kara egykori tanáráról az alábbiakban dr. Földy Ferenc főiskolai tanár, a PADISZ választmányi tagja 2003. augusztus 22-én, a Sárospataki Képtárban elhangzott emlékezését közöljük.

Nehéz dolga van az emlékezőnek, amikor egy jó barát, tisztelt kolléga neve alá kell két évszámot írnia. Nehéz az élénk, örökké sugárzó arcra gondolni, amikor tudjuk, hogy már csak fényképről mosolyog vissza ránk.

Csajka tanár úr 1945-ben Szikszón született, gyermekkorát Sátoraljaújhelyben töltötte, itt végezte középiskolai tanulmányait is. Érettségi után a budapesti Testnevelési Főiskolán szerzett középiskolai tanári diplomát. Alapos felkészültséggel kezdte el pályáját 1967-ben a sárospataki Rákóczi Gimnáziumban, ahol hét évig tanított. Több sportágban kiemelkedő eredményt ért el diákjaival, így például atléti-

kában, női és férfi kosárlabdában, tornában, labdarúgásban.

Sipos György főiskolai tanár feligyelt a tehetséges fiatal szakemberre és 1974-ben meghívta a Comenius Tanítóképző Főiskola Testnevelési Tanszékére. Sipos tanár úr a testnevelésben és a sportban maradandót alkotott, munkássága magával ragadta ifjú kollégáját, aki így lett méltó utódja az iskolateremtő professzornak. Csajka Imre közel egy évtizeden át (1989-1998) volt a Testnevelési Tanszék vezetője, ahol aktív, gyümölcsöző életet alakított ki. Személyes példával, jó tanácsokkal, céltudatos-sággal és következetességgel végezte munkáját. A tanszék tevékenysége rendkívül sokrétű volt az oktatás-nevelés-képzés területén mind a tanórákon, mind a tanórákon kívül. Főigazgató-helyettesként is dolgozott. Munkáját számos kitüntetéssel elismerték.

A kutatás területén is példaértékű a tanszéken végzett munkája. Főiskolai jegyzetet szerkesztett, több tanulmányt írt, 1984-ben sikeresen védte meg testnevelés-történeti doktori disszertációját. 2002-ben

jelent meg „Kis pataki sporttörténet” című könyve a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület kiadásában. Egyedülálló és hiánypótló kiadvány ez, amelynek megírására több éven át készült. A sportesemények 1490-től 2000-ig történő bemutatásával, átfogó rendszerezésével és szemléletes felidézésével szívesen forgatott, kedvelt olvasmánya lett minden Sárospatakhoz kötődőnek. Elnöke volt a Sárospatak Testnevelési és Sportmúzeumáért Alapítvány kuratóriumának. Patak sporttörténetével kapcsolatos kutatásai során számos szellemi és tárgyi értéket gyűjtött össze, melyet

több kiállításon tárt az érdeklődők elé. Nagy terve volt egy sporttörténeti-múzeum létrehozása, amelynek megalapítására különösen kedvező lehetőséget ad az Iskolakertben álló, az országban legkorábban épült tornacsarnok.

Derűsen, megértő türelemmel és fáradhatatlanul látta el feladatát. Mindent megcsinált, amit eltervezett, pedig fiatalokra ellenére betegséggel küzdött. Mindig győzött. Ezért ért váratlanul mindannyiunkat hirtelen jött halála, amely kötelességet ró ránk: folytatni munkáját, éltetni örökségét.

LAPZÁRTAKOR érkezett a hír, hogy életének 90. évében elhunyt **dr. Bertha Zoltán** ny. gimnáziumi tanár, lelkész, festőművész, a PADISZ tiszteletbeli tagja. Gyászoljuk **dr. Eugene Osterhaven** teológiai professzort, az Egyesült Államok-beli Friends of Sárospatak alapítóját és vezetőjét, a PADISZ tiszteletbeli tagját is, aki életének 89. évében távozott közülünk. Emléküket kegyelettel megőrizzük, életútjukra lapunk következő számában emlékezünk.

Előfizetési felhívás a Zempléni Múzsa c. folyóiratra

A Zempléni Múzsa a zempléni régió 2004-ben immár negyedik évfolyamába lépő társadalomtudományi és kulturális folyóirata. Előfizetési díja egy évre 1000,- Ft, egy szám ára 250,- Ft. Előfizethető a kiadóban (3950 Sárospatak, Kazinczy út 23., csekk kérhető a 47-314-714 telefonszámon), kapható a megyeszékhelyek hírlapüzleteiben, a sárospataki könyvesboltokban, valamint Budapesten az Írók Boltjában, a Litea Könyvszalomban, az Osiris Könyvesházban és a Magyar Kultúra Alapítványnál.

Felhívás cikkek írására

Kedves olvasóink! Hírlevelünkben szívesen közzétesszük az öregdiákok gondolatait, szélesebb közérdeklődésre számot tartó írásait, a rendelkezésre álló terjedelmi korlátok között. Kérjük, közlésre szánt írásait juttassák el a főszerkesztőhöz!

Könyvajánló

Kapható **A pataki diákvilág anekdotakincse** III. és IV. kötete. A kötetek ára egyenként 750,- Ft, megvásárolhatók Sárospatakon az Azária könyvesboltban. A III. kötet megrendelhető a Sárospataki Református Kollégium Alapítvány címén (1255 Budapest, Pf. 72.) vagy Gallyasné Szilágyi Editnél (tel: 463-1831, e-mail: edit@eik.bme.hu). A IV. kötet megrendelhető a Pataki Diákok Szövetsége címén (3950 Sárospatak, Pf. 186., tel: 47-511-490). Mindkét kötet előfizethető postautalványon, a kötet árának – több példány esetén a 750,- Ft többszörösének – befizetésével. Kérjük a feladó rovatot olvashatóan kitölteni! A pénz beérkezése után postázzuk a kötetet a kért példányszámban, postaköltséget nem számítunk fel. Jó szórakozást kívánunk!

Kapható Csajka Imre **Kis pataki sporttörténet** című könyve, amely a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület gondozásában jelent meg. Az idén elhunyt szerző a kezdetektől napjainkig követi végig a város és intézményei, elsősorban az iskolák sporttörténetét. A kronológiai áttekintést tematikus összefoglalások követik. A nagyalakú kötetet gazdag fényképanyag illusztrálja. Megvásárolható Sárospatakon az Azária könyvesboltban, megrendelhető a Sárospataki Népfőiskolai Egyesület címén: 3950 Sárospatak, Kazinczy u. 23., tel: 47-314-714, e-mail: spnf@spnf.hu. A kötet ára 1.000,- Ft.

Újszászy Kálmán: A pataki diák lelki arca - részlet

Elsősorban is maga a pataki diák, amint kívülről, testi alkatában előtűnk áll. Az a pataki diák, amelyik ha nagy vonásaiban azonos is a mindenkori – és különösen a mindenkori magyar – diákkal, mégis számtalan jellegzetes apróságban különbözik tőle. Hogy ezek a különbségek mennyire számottevők, azt mindenki észrevette már, aki látott egyszerre maga előtt egy pataki, egy pápai, egy debreceni és egy pesti diákot. Egyszerre szembetűnő, hogy a négy diáktípus közül a pataki az, aki legkevésbé hordozza magán egy tiszta rasszjelleg nyomait.

A külső ellentét mellett szembezőkő, hogy a négy diáktípus közül a pataki diáktípus a legidegeesebb. Kevesebb romanticizmus felé hajlás van benne, mint a pápai diákban, kevesebb miszticizmus iránti fogékonyság, mint a pestiben, és kevesebb realizmus, mint a debreceniben. A szelidebb dunántúli, a politikusabb pesti és a hevesebb debreceni mellett háttérbe szorul, de csak az avatatlanok előtt, mert akik ismerik, tudják, hogy rendkívüli fogékonysággal szippantja magába a három előző

összes tulajdonságát, miért is egy kissé felülről nézi őket, mint aki bármikor bármelyik arcával megtud jelenni a porondon.

Öltözékében is van valami különös formátlanság. A jól vasalt pesti, az ünnepélyes debreceni, a formákra erősen hajló pápai diák mellett a pataki diák – ha eleganciája egyáltalában van – a Komáromi¹ által pompásan ábrázolt hanyag eleganciát képviseli, aminek nagyszerű illusztrációja egy vasárnap délelőtti templomba vonulás, ahol a teológusok feketéje vagy sötétkékje is legtöbbször csak azért üt el a tarkabarka seregtől, mert a szószéki használatra állandóan fekete öltönyre van szükség.

Régi megállapítás az már, hogy a pataki diák lelki arcának kialakítása nagymértékben összefügg azzal a tájjal, amelynek kontúrjai között lefolyik az élete. Nem akarom bővebben pertraktálni azt, amit úgyis tudnak már legtöbben, hogy a hegyi nép lelki alkata milyen tekintetben különbözik a síkságiakétól, és azokat a konzekvenciákat sem akarom levonni, amelyek ebből kifolyólag az olyan táj hatására vonatkoznak, amely a két ellentétes

tényezőt, a hegyet és a síkot egyesíti magában. Ezen az általános igazságon belül inkább csak apróságokat jegyzek meg.

Ilyen apróság például az, hogy csúcsban végződik a legtöbb hegyaljai hegy, s ahogy a hegyaljai hegyeknek éppen ezek a csúcsban végződő hegyek adják meg jellegzetességüket, minden más magyar hegycsoport között. Amint a látóhatárt lezárják, olyanok ezek a hegyek, mint hegyes ékek, amelyeken szinte véresre sebzik magát a rájuk boruló pára. Belemarnak a mennyboltozatba, rést vágnak a látóhatár folytonosságába. Ezek az ék alakú hegyek az egyik legjellemzőbb vonását adják a pataki diákléleknek. Ha szerszámhoz lehetne hasonlítani ezt a lelket: nem olyan,

mint a balta, amely tör, mint a reszelő, amely finomít, mint a fűrész, amely szabályosan differenciál, hanem olyan, mint a véső, mint az ék. Mint annak, úgy neki is: rendeltetése a feszítés. Minden nagy pataki diák ilyen ék volt a magyar életben. Ék volt Kossuth a rendi Magyarország keményen összemalterozott falában; ék volt Kazinczy a magyar nyelv és irodalom zsiros talaján; ék volt Tolnai Dali János a püspöki egyházkormányzat fejedelmekkel megtámogatott bástyájában.

1 Utalás az egykori pataki diák, a népszerű író, Komáromi János (1890-1937) írásaira, elsősorban Pataki diákok (1925) című regényére. (A szerk.)

Pataki Diák A Pataki Diákok Szövetsége hírlevele.

III. évfolyam 2. szám-IV. évfolyam I. szám,

2003. december-2004. január

Szerkesztőség: 3950 Sárospatak, Rákóczi út 1. www.padisz.hu

Szerkesztőbizottság:

Bolvári-Takács Gábor elnök, felelős kiadó (btg@tza.hu),
Szatmáriné Tóth-Pál Ildikó főszerkesztő (tpildi@reformatus-sp.sulinet.hu),
Laczkó Gabriella felelős szerkesztő,
Csetneki József grafikai szerkesztő.

Lapnyilvántartási szám: 2.2.4/556/2001.

Nyomdai előkészítés: Csetneki József.

Készült a Sárospataki Nyomdában.

A kiadvány terjesztése ingyenes.

Öregdiák Vendégház

3950 Sárospatak, Kazinczy út 40.

Információ, szállásfoglalás: Erdős Tamás,
3950 Sárospatak, Pf.: 89. Tel.: 06 20/324-0432, Fax: 06 47/511-490,
e-mail: oregdiakvh@pr.hu, www.padisz.hu

A Vendégház Sárospatak történelmi belvárosában, az Iskolakert és az Angol Internátus tőszomszédságában, század elején épült polgári hangulatú lakóházban működő, többféle igényt kielégítő szálláshely. Felszerelt konyhájával, kerti pavilonjával osztálytalálkozó és nagyobb létszámú baráti összejövetelek megrendezésére alkalmas.

Barnabás Vendégház

3996 Füzér, Árpád út 31.

Észak-Magyarországon, a Zempléni hegység északi részén, a vár lábánál megbújó Füzér a harmónia és a nyugalom szigete. De lehet izgalmas kalandok, vár- és bortúrák kiindulópontja is. A Vendégház szűkebb-tágabb környezetében található a történelmi Zemplén vármegye három neves vára: Füzér, Regéc és Boldogkőváralja. Szintén könnyen megközelíthető az aranygombos Telkibánya, az első magyar nyelvű Bibliát és a mai magyar köznyelvet adó Gönc, valamint Hollóháza és Sárospatak (vártúrák és kultúrtörténeti barangolások fontos és kihagyhatatlan helyszíne).

A Vendégház 2 db 4 ágyas szobával, szobánként 1-1 különálló vizesblokkal, felszerelt konyhával, udvari főzési lehetőséggel egész éven keresztül várja vendégeit.